

GADA ĪSTENOŠANAS ZIŅOJUMA KOPSAVILKUMS PAR 2022. GADĀ ĪSTENOTO DARBĪBAS PROGRAMMU PĀRTIKAS UN PAMATA MATERIĀLĀS PALĪDZĪBAS SNIEGŠANAI VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM

Ziņojums sniedz ieskatu par 2014.-2020. gada plānošanas perioda darbības programmas “Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšana vistrūcīgākajām personām” 2014LV05FMOP001 (turpmāk – DP) ieviešanu Latvijā 2022. gadā. Tas sagatavots saskaņā ar Regulas Nr. 223/2013¹ 13. pantu un tā struktūra atbilst Regulā Nr. 1255/2014² noteiktajam.

Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām (turpmāk – Fonds) atbalsts sniegts saskaņā ar DP mērķi – mazināt pārtikas un pamata materiālo nenodrošinātību, vienlaikus mazinot vistrūcīgāko iedzīvotāju sociālo atstumtību.

Pārtikas un pamata materiālās palīdzības nodrošināšanas pasākumi 2022. gadā

2022. gadā sniegts šāds Fonda atbalsts pārtikas un pamata materiālās nenodrošinātības mazināšanai:

- pārtika (4 veidu pārtikas preču komplekti un gatavās maltītes);
- pamata materiālā palīdzība (5 veidu higiēnas un saimniecības preču komplekti, 2 veidu individuālo mācību piederumu komplekti);
- papildpasākumi personu sociālās atstumtības mazināšanai.

Pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu uzglabāšanu un izdali, gatavo maltīšu izdali, kā arī papildpasākumu īstenošanu 2022. gadā nodrošināja 25 partnerorganizācijas, t.sk. 10 pašvaldības un to iestādes, 13 biedrības un nodibinājumi un 2 reliģiskās organizācijas 25 līgumu ietvaros.

Kopumā visā Latvijas teritorijā 2022. gadā bija 446 pārtikas un pamata materiālās palīdzības izdales vieta un 30 maltīšu izdales vietas.

2022. gadā pārtikas preču komplektus individuālai izdai bez vecuma ierobežojuma saņēmuši:

- 81 455 Latvijas iedzīvotāji – 98,99 % no visām personām, kurām 2022. gadā noteikts trūcīgas vai krīzes situācijā esošas māsaimniecības statuss, kā arī izsniegta izziņa par maznodrošinātas māsaimniecības statusu ar ienākumiem, kuri

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 223/2014 par Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām

² Komisijas deleģētā Regula (ES) Nr. 1255/2014, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 223/2014 par Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām, nosakot gada īstenošanas ziņojumu un nobeiguma īstenošanas ziņojumu saturu, tostarp kopējo rādītāju sarakstu

nepārsniedz 376 *euro* vienīgajai vai pirmajai personai mājsaimniecībā un 264 *euro* katrai nākamajai personai mājsaimniecībā. Kopumā izdalīti 412 918 komplekti;

- 31 473 Ukrainas civiliedzīvotāji – 86,30 % no visām personām, kurām 2022. gadā noteiktas tiesības Fonda atbalsta saņemšanai. Kopumā izdalīti 91 776 komplekti.

Papildus pārtikas preču komplektus zīdaiņiem un maziem bērniem saņēma mājsaimniecības ar bērniem vecumā no 7 līdz 24 mēnešiem:

- Latvijas iedzīvotāji: 974 bērni (76,63 % no visām personām, kurām 2022. gadā noteiktas tiesības Fonda atbalsta saņemšanai). Izdalīti 3 440 komplekti;
- Ukrainas civiliedzīvotāji: 642 bērni (92,11 % no visām personām, kurām 2022. gadā noteiktas tiesības Fonda atbalsta saņemšanai). Izdalīti 1 684 komplekti.

2022. gadā 8 543 personām nodrošinātas 443 940 gatavās maltītes zupas virtuvēs.

2022. gadā higiēnas un saimniecības preču komplektus (personām bez vecuma ierobežojuma) saņēmuši:

- 89 416 Latvijas iedzīvotāji – 99,12 % no visām personām, kurām 2022. gadā noteiktas tiesības uz Fonda atbalstu. Kopumā izdalīti 192 008 komplekti;
- 32 829 Ukrainas civiliedzīvotāji – 90,02 % no visām personām, kurām 2022. gadā noteiktas tiesības Fonda atbalsta saņemšanai. Kopumā izdalīti 47 301 komplekts.

Papildus higiēnas preču komplektus zīdaiņiem un maziem bērniem saņēma mājsaimniecības ar bērniem vecumā no 0 līdz 24 mēnešiem:

- Latvijas iedzīvotāji: 1 537 bērni (96,36 % no visām personām, kurām 2022. gadā noteiktas tiesības Fonda atbalsta saņemšanai). Izdalīti 2 735 komplekti;
- Ukrainas civiliedzīvotāji: 812 bērni (93,76 % no visām personām, kurām 2022. gadā noteiktas tiesības Fonda atbalsta saņemšanai). Izdalīti 1 184 komplekti.

2022. gadā sniegts atbalsts ģimenēm ar bērniem vecumā no 5 līdz 16 gadiem, nodrošinot iespēju saņemt individuālos mācību piederumus:

- Latvijas iedzīvotājiem kopumā izdalīti 8 617 mācību piederumu komplekti;
- Ukrainas civiliedzīvotājiem – 7 663 komplekti.

2022. gadā īstenoti 1 099 papildpasākumi, kuros piedalījās 4 348 Latvijas iedzīvotāji, un 636 papildpasākumi, kuros piedalījās 2 590 Ukrainas civiliedzīvotāji.

2022. gadā kopumā Fonda atbalsts nodrošināts 11 850 548 *euro* apmērā, t.sk. pārtikas un pamata materiālajai palīdzībai kopā 10 544 926 *euro*.

Līdz 2022. gada beigām pilnībā izmantots Fonda finansējums pārtikas un pamata materiālās palīdzības nodrošināšanai.

EK 2022. gadā deklarēti kopumā 9 596 678 *euro*, no kuriem EK ir atmaksājusi valsts budžetā 8 369 949 *euro*.

2022. gadā veiktās Fonda atbalsta saņēmēju aptaujas rezultāti

Fonda atbalsta saņēmēji 2022. gadā aptaujāti Līguma Nr. LM2022/24-1-1320/1e par Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām atbalsta lietderības un efektivitātes novērtējumu ietvaros, kas publiskā iepirkumu procedūru rezultātā 2022. gadā noslēgts ar SIA „Aptauju Centrs”.

Aptaujāti 1 236 respondenti, tajā skaitā 980 pārtikas un pamata materiālās palīdzības unikālie saņēmēji un 256 gatavo maltīšu unikālie saņēmēji.

Saskaņā ar 2022. gadā apkopotajiem datiem, Latgales reģionā izdalīti 30,1 % pārtikas, 29,7 % higiēnas un saimniecības preču un 28,8 % mācību piederumu komplektu, Rīgā 20,3 % pārtikas, 20,2 % higiēnas un saimniecības preču un 20 % mācību piederumu komplektu, Pierīgas reģionā 10,6 % pārtikas, 11,1 % higiēnas un saimniecības preču un 11,3 % mācību piederumu komplektu, bet pārējos statistiskajos reģionos atbalsta īpatsvars ir savstarpēji ļoti līdzīgs 11,6 – 14,7 % robežās. Šī tendence sakrīt ar 2021. gadā un iepriekš konstatēto.

Arī komplektu bērniem izdālei saglabājas iepriekšējiem gadiem līdzīgas tendences - Latgales reģionā izdalīti 22,5 % komplektu, pārējos reģionos komplektu izdales īpatsvars 11,1 % - 15,5 % robežās. Novērojams, ka Rīgas reģionā izdalīto maziem bērniem paredzēto komplektu īpatsvars ir salīdzinoši augstāks (23,9 % - 24,2 %) nekā citos reģionos un pārsniedz Latgales rādītājus, kas skaidrojams ar reģionu atšķirīgo demogrāfisko struktūru (no visiem palīdzības saņēmējiem 2022. gadā vecumā līdz 2 gadiem Rīgā bija 1,9 %, bet Latgalē – 1,4 %), dzimstību, kā arī iespēju saņemt komplektus ne tikai personas dzīves vietā, bet pēc personas izvēles visā Latvijā.

Atbalsta sadalījums pamatā atbilst personu zemu ienākumu (trūcīgas un maznodrošinātas ar ienākumiem līdz 327/229 euro) un krīzes situācijā nonākušu mājsaimniecību statusu apliecinājošo izziņu saņēmēju īpatsvaram reģionos, tomēr, salīdzinot ar 2021. gadu, vērojams, ka atbalsta sniegšanas ilgums reģionāli ir atšķirīgs. Uz kopējās tendences fona, kad atbalsta saņemšanas ilguma samazināšanās no vidēji 9 mēnešiem 2021. gadā uz 7 mēnešiem 2022. gadā, Latgales reģionā 2022. gadā dzīvojošie atbalstāmas mājsaimniecības statusu ieguvušie iedzīvotāji atbalstu saņēma vidēji 8,4 mēnešus. Savukārt Rīgā, Kurzemes reģionā, Vidzemē un Zemgalē atbalsta ilgums bija vidēji no 6 līdz 7 mēnešiem.

Pētījuma dalībniekiem, kuri saņēma komplektus, tika vaicāts pašvērtējums atbalsta komplekta ietekmei uz viņu ģimenes situāciju – respektīvi, vai komplektu saņemšana situāciju ir ietekmējusi. 2021. gadā absolūtais vairums komplektu saņēmēju (jeb 95 %) atbildējuši, ka tas situāciju ir ietekmējis, daļēju ietekmi papildus atzīmējuši 5 % respondentu, bet atbilde “nē” nav sniegta vispār.

Tiem, kas norādīja, ka komplektu saņemšana ietekmējusi viņu ģimenes situāciju, 2022. gadā papildus tika vaicāts, kādām vajadzībām viņi galvenokārt tērēja ietaupīto naudu. Dominējošas atbildes šajā jautājumā, pie tam pieaugošā apjomā (līdz 11 procentpunktiem salīdzinot ar 2021. gadu) attiecas uz pārtiku, komunālajiem maksājumiem, medicīnas precēm un pakalpojumiem. Šāda izvēle ir tipiska pensijas vecuma respondentu izdevumu struktūrai, tomēr 2022. gadā konstatējams arī pieaugums (līdz 15 % gadījumu) atbildei “bērnu skolas pasākumiem un ārpuskolas nodarbībām”, kas skaidrojams ar palīdzības saņēmēju mērķauditorijas izmaiņām.

Absolūtais vairums atbalsta saņēmēju uz jautājumu par to, vai saskārušies ar kādām grūtībām atbalsta saņemšanas procesā, nepārprotami atbild ar “nē” – tā atbildējuši 99 % no maltīšu saņēmējiem un 94 % no komplektu saņēmējiem.

Informācija par darbības programmas īstenošanas procesā konstatētajām problēmām un identificētajiem riskiem, to risinājumiem

2022. gadā Fonda atbalsts tika sniegts Ukrainas civiliedzīvotājiem, sākoties migrācijas krīzei Krievijas uzsāktā kara Ukrainā rezultātā. Ievērojama bēgļu skaita pieplūdums Latvijā un to iekļaušana Fonda atbalsta saņēmēju lokā radīja būtisku slodzi uz piegāžu

līgumiem, kā rezultātā veikti grozījumi esošajos piegāžu līgumos (par bērnu pārtiku, higiēnas un saimniecības precēm, higiēnas precēm maziem bērniem, individuālajiem mācību piederumiem), nodrošinot nekavējošu papildus atbalsta komplektu piegādes apjomu Ukrainas civiliedzīvotājiem. Vienlaikus tika noslēgts līgums par pārtikas preču piegādēm atsevišķi Ukrainas civiliedzīvotājiem, jo esošā pārtikas piegādes līguma ietvaros papildu apjomu piegādes nebija iespējamas.

Ņemot vērā papildu nepieciešamību nodrošināt Fonda atbalstu Ukrainas civiliedzīvotājiem, kā arī energo krīzi, kas sākusies Krievijas izraisītā kara Ukrainā ietekmē, un tam sekojošo ekonomiskās situācijas pasliktināšanos Latvijas vistrūcīgākajai sabiedrības daļai, Fonda DP no valsts budžeta piešķirts papildus finansējums 10,4 milj. *euro* apmērā.